

הפצצה של השבוע לא היתה בין הזוי קוקין המאוחרים של חגיגות העשור האחרונות, גם לא בפגזים המילוליים שנפלו מסביב להר הצופים, ואף לא במוקשים ש' הונחו עליידי אנשי תנועת-החרות והציונים הכלליים אלה נגד אלה. היא היתה תבונה בסטאטיסטיקה יבשה, שפורסמה בעלון פנימי של מפא"י, שהוצא לקראת כינוס ה' מושב השני של ועידת המפלגה. עלון זה גילה, זו הפעם הראשונה, את הרכב המפרנסים באוכלוסיה העברית של ישראל. היה זה גילוי מדהים.

מעם למעמד. מלבד 50 אלף המובטלים במדינה, יש בה כיום 523 אלף מפרנסים עבריים. העובדה המכרעת: למעלה ממחצית מספר זה תלוי במישרין, מבחינת לחמו היומיומי, בשלטון המפלגתי. ממשלת ישראל והרשויות המקומיות מעסיקות 84,600 איש. שאר האיגודים הממשלתיים והציבוריים מעסיקים 67,200 איש. הקואופרטיבים מונים 6500 חברי. הקיבוצים והמושבים מונים 78,800 איש. בסך הכל בשולטים מפא"י ושותפיה, במישרין או בעקיפין, על פרנסתם של 276,300 איש, שהם 53% מכל המפרנסים המועסקים בארץ. כל הפרנסות האלה תלויות, למעשה, בזרם הבלתי-פוסק של הון זר - מענקים, שילומים, תרומות, הלוואות. זהו מנגנון אדיר של חלוקה, המהה את יסוד היסודות של השלטון הפוליטי בארץ.

חלוקה זו אינה מוגבלת, כמובן, לרובות אלה. במידה פחותה נכללים בה גם 135,000 העובדים במפעלים פרטיים, 94,600 העצמאיים ו-17,500 בני משפחותיהם. העובדים ללא שכר, כי רוב הפרנסות האלה היו מתמוטטות ללא הזרמה מתמדת של הון זר. כאשר טען קארל מרקס, לפני 110 שנה, כי כל ההיסטוריה אינה אלא דבריהמיים של מלחמת-מעמדות, לא חזה בדמיונו חב"ר, בה למעשה מהרה כל האוכלוסיה מעמד אחד: מעמד של תלויים במכונת השגור.

חקלאות

רוואן בלשים

גרשון קדר הוא צעיר (35) שקט, בן גרמניה, המשמש ניועץ חקלאי בבנק לאומי לישראל. כאשר ניגש לקרן בנק על התיישבות החקלאית לא ביקש לערוך חשבונות פוליטיים. הוא חפץ פשוט לברר שאלה אחת: איזו צורה משקית יעילה יותר מבחינת הכראיות הכלכלית?

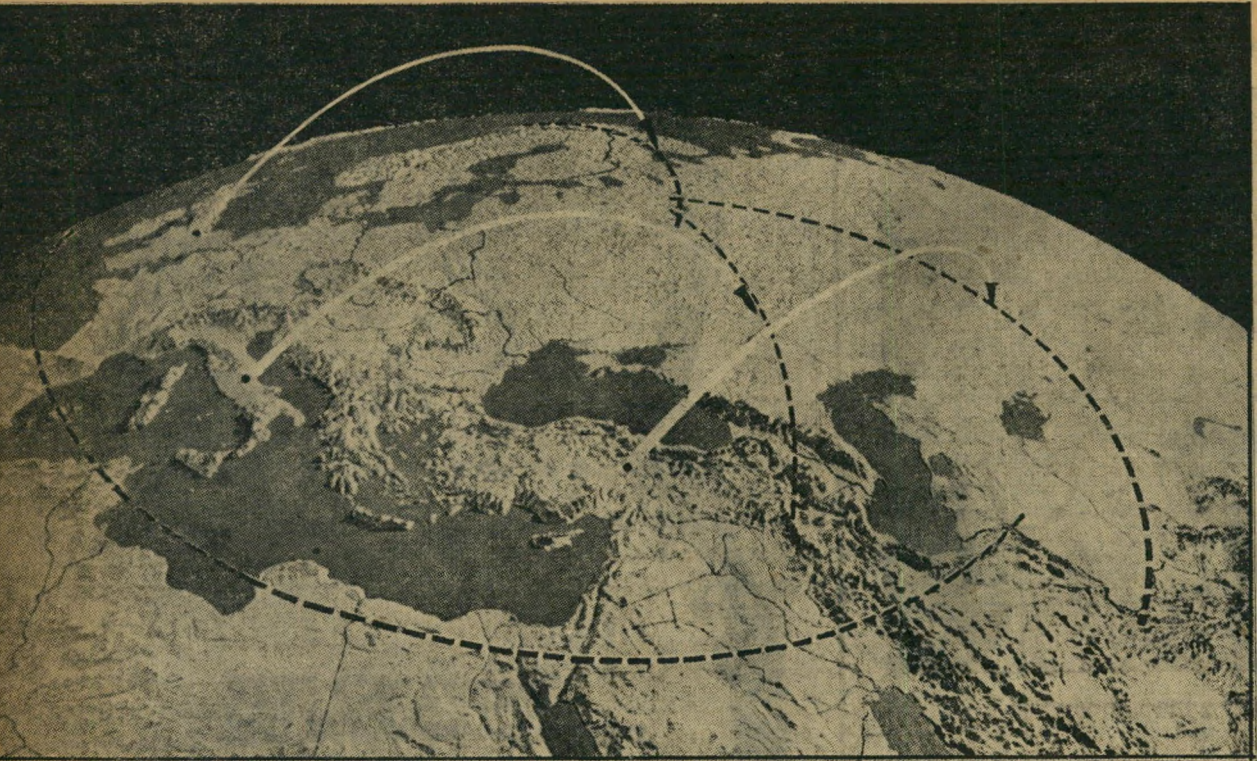
כאשר פירסם בשבוע שעבר את מסקניו, תיו, בחוברת משוכלת בת 43 עמוד, לא היה זה חומר-קריאה מפוצץ לאיש ברחוב. אולם לגבי הכלכלנים כללו טוריי-המספרים משקיות מרתקות כרוואן בלשים. סיכומו של קדר לגבי הצורות השונות, שהיו מבורסות על שנת-הברכה 1957:

- ההתיישבות הפרטית הוותיקה (המוש"ב): בוח: יוסקת בעיקר בפרנסות ובמשק מ' ערב, מגיעה לדרגת היעילות של החלק היעיל ביותר בהתיישבות העובדת.
- המושבים הוותיקים הם החלק היעיל ביותר, הם זכו להצבר הון פנימי, השקיעו את רווחיהם במשק.
- המושבים החדשים, המונים 17 אלף משקים, מחציתם אינם שותפים עדיין כלל בתהליכי הייצור. קובץ קרדי: יש ספק לגבי רבים מהם, אם בכלל יוכלו אייפעם לייצר בתנאים המתקבלים על הדעת. בין האחרים, טוב מצבם של מגדלי-הבקר, רע של מגדלי גדולי-השדה הסובלים מעודפי ייצור.
- הקיבוצים הם החלק הפחות יעיל במשק כולו. הם אוכלים הון בממדים מדי אגים. אפילו בשנת הברכה לא הגיעו ל' רהחיים, אלא רק צימצמו את הפסדיהם. חובות הקיבוצים גדלו במשך השנה ב-38 מיליון ל"י, הגיעו ל-305 מיליון ל"י, היינו בממוצע מיליון 350 אלף ל"י לכל קיבוץ. שאל קרדי: מה עומס ההוצאות המפלג' תיות המוטל על הקיבוצים? מה העומס הבטחוני? מה ההפסד שנגרם על-ידי עזיבה המונית של חברים וקליטת אחרים במקומם? בניגוד לרומאן-בלשים מושלם, לא היתה לקדר עצמו תשובה על כך.

מפלגות

ההפכת האנטי-מוהלים

באמצע מלחמת-העולם השניה פירסם קר' מוניסטי-לשעבר בשם גיימס ברנהאם ספר,

פצצות מימן בשמי אילת

מפה מאלפת זו שפורסמה בשבועון האמריקאי "לייף" מראה את טווח הטילים המונחים הקיימים, המסוגלים לשאת ראשי-נפץ אטומיים ומימיניים. העיגול התחתון מראה את טווח הטילים האמריקאיים המוצבים בתורכיה, באיטליה ובבריטניה.

מפה מאלפת זו שפורסמה בשבועון האמריקאי "לייף" מראה את טווח הטילים המונחים הקיימים, המסוגלים לשאת ראשי-נפץ אטומיים ומימיניים. העיגול התחתון מראה את טווח הטילים האמריקאיים המוצבים בתורכיה, באיטליה ובבריטניה.

לסגת, אלא שצטרך להיכנע לכל הדרישות. לדעתו לא היה בגין מסוגל לפוצץ את המשאיהמתן על נקודה ארגונית אינטרסנית, אחרת שהגיע לכלל הסכם על כל ה' בעיות הלאומיות הגדולות. העובדה שבחרות לא בלטו מתנגדים לאיחוד, בעוד שהמתנגדי דים בקרב הצ"כ היו בולטים וקולניים, חיו קה אף היא את עמדת-המיקוח של סרלין.

משרד ותסכין-פיהרר. לפתע הש' מינע סרלין שורה של דרישות חדשות, ש' הלכו והחריפו מיום ליום. העיקריות:

- שם העתון המשותף חייב להיות ניט-ראלי. לכן יש לפסול את השם חרות. לקבל דחיק את השם הבוקר.
- אסור שמשרדי המפלגה החדשה יהיו במסודת-זואב, בעלת העבר החרותי המובהק, הקרויה על שם זאב ז'בוטינסקי. יש לשכ' גם, איפוא, ברחוב החשמל - במקום שם שוכנים כיום במקרה משרדי הצ"כ, או ב' אחר-כך נאמר כי יהיה זה בלתי-מוסרי ל' יש להתחייב מראש לסטטוס-קו ב' עיריות - ובעיקר לכהונת חיים לבנון ה' צ"כי בראשות עיריית תל-אביב גם אחרי הבחירות הבאות.
- בראש הרשימה בבחירות הבאות ל' כנסת חייב לעמוד פרץ ברנשטיין.
- דרישה אחרונה זו וכתה מדי פעם להנ' מקה חודשה. תחילה קבע סרלין כי יהיה זה בלתי-מוסרי להחליף את ברנשטיין הקשיש (שהוא יריבו במפלגת הצ"כ) בבגין הצעיר. אחר-כך נאמר כי יהיה זה בלתי-מוסרי ל' שים בראש הרשימה את בגין, כי הדבר יתן למפלגה החדשה גושפנקה פוליטיסטית ר' שוחרת-מלחמה. הצ"כ החלו חוששים בקול רם בפני תסכין-פיהרר ופולחן-אישיות.
- **משהו בלתי-סאלוני.** טענה אחרונה זו העלתה את חמתם של אנשי חרות, ש' קיבלו את הרושם שהצ"כ מתביישים בהם ומתייחסים אליהם כאל משהו בלתי-סאלוני. הם התעקשו. הצעות-הפשרה נפסלו. הרעיון להעמיד בראש את סילבר נתקל בהתנגדותו של הלה. הרעיון להעמיד בראש איש ניטרא-לי כמו הפרופסור יוסף קליונר לא עלה כלל.

את חבריהם כי על הפועלים להגדיל את פרוין עבודתם ולחזק על העלאת שכרם, כי העלאה כזאת תפגע קודם כל בכושר-ההשקעה של המשק ההסתדרותי. הצעה אחרת: להוציא את מסי-העקיפין מחשבון מדד יוקר-המחיה, כדי שעלית המסים למימון מי-גנוני-הפקידים לא תגרוור אחריה עלית השכר.

קבע עלון של מפלגת פועלי ארץ-יש-ראל: "מרבית העובדים מועסקים במשק ה' ציבורי או ההסתדרותי... מאבק להעלאת השכר (הוא) מאבק להגדלת התצרוכת על חשבון ההשקעות!"

הנאהכים והנשיאים

ביטול האירוסין של זוג, זמן קצר לפני החופה, אינו מחזה נעים. על אחת כמה וכמה כשהחתן והכלה מאשימים זה את זה בכחנות-זדון, כגון רדיפת-נדוניה או הסתרת פגמים. השבוע היה האורח הישראלי עד למחזה עגום זה. החתן החרותי והכלה ה' ציונית-כללית החזירו איש לרעותו את סב' עות האירוסין בפומבי.

השבועות הוחלפו לפני שבועות אחדים, עת חתמו באי-יכוח שני הצדדים על הסכם רעיוני עקרוני, שהכיר בשלמות הארץ (לפי דרישת חרות) ובצורך להשיגה בדרכי-שלום (לפי דרישת הצ"כ). מאותו רגע פרשו בני הראשים מן המשאיהמתן, שהופקר בידי מנהיגי-משנה. רק שאלות אירגוניות נשארו על הפרק. אולם כל שדכן מקצועי יודע כי בין חתן וכלה יכול ויכוח על צבע הקר' רות ועל חלוקת החדרים לגרום לצרות צר' רות.

מפתחות הקופה. הצרה התחילה מיד, בלב הצ"כ. לתנועת-החרות אין גופים חשר בים בחוק-לארץ, ודברו של מנחם בגין הוא המילה האחרונה - גם בין אנשי חרות בני-יורק וביוהנסבורג. אין הצ"כ המצב הפוך: הציונים-הכלליים בחוק-לארץ חשובים מאד, כי בידיהם המפתחות לקופה. ואיש מהם אינו חשוב יותר מאשר עמנואל גיומן, מנהיג הצ"כ באמריקה.

גיומן בא לארץ, נעלב על כי לא הופגש עם בגין, הודיע על התנגדותו לאיחוד. אבא הילל סילבר בא גם הוא, לא התנגד אמנם רשמית, אך רמוז שיש להיזהר מאד פן תיר' אה המפלגה המאוחדת כמפלגת-מלחמה. מת' נגדי האיחוד בקרב הצ"כ שאבו מכך עידוד מחודש. נציגי הצ"כ במשאיהמתן - הזוג סרלין-ספיר - היו זקוקים להצלחות מאי-רות כדי לפייס את המתנגדים האלה ולה' שיג רוב.

יוסף סרלין הוא טכסיסן פיקה. הוא ערך חשבון, הגיע למסקנה שחרות התלהבה ל' מען האיחוד במידה כזאת, שלא תוכל עוד

אשר עשה רושם עמוק בעולם כולו. תחת השם מהפכת המנהלים ביסט ברנהאם את הדיעה, כי משטר העתיד לא יהיה שייך לא לקאפיטליסטים ולא לפרולטרטים, אלא למעמד המנהלים. כחנתו היתה בעיקר ל' מנהלי בתי-החרושת והחברות הכלכליות, בשיחוף עם מנהלי שאר המנגנונים. הטענה המרכזית: מי ששולט על הכלכלה למעשה, הוא השולט בחברה.

בשבועות האחרונים הגיע בישראל לשיאו תהליך שאפשר לקרוא לו בשם ההפוך: "מהפכת האנטי-מנהלים". זהו המסע הגדול של עסקני הממשלה וההסתדרות. בהנהגת פנחס לבון ובתמיכתו האילמת של דודי כן-גוריון, לחסל את המעמד השליט של המשק ההסתדרותי.

מעמד זה הוא בעל כוח עצום. הוא שולט על 150 אלף משפחות, המוציאות את לחמן מן הטרסטים ההסתדרותיים, ה' איגודים הממשלתיים (שההסתדרות שותפה בהם) וההתיישבות העובדת (ראה לעיל). הוא מורכב מקבוצה קטנה מאד של אנשים, שיכלו להשלות את עצמם כי בבוא היום - אחרי פרישתו של ביג'י מן השלטון ופתיחת מלחמת-היורשים - תהיה להם עמדת-מפתח.

מלחמת חזיריהלב. אולם במאה ה-20 לא היה עוד מקרה שבהתנגשות בין הכוח הפוליטי לבין הכוח הכלכלי ניצח הצד הכלכלי. לבון, שליט ההסתדרות, הבין את חשבון המנהלים. הוא החליט לקחת את הכוח הזה לידיו שלו, כקלף במאבק העתיד. היריבים הגדולים היו פנחס לבון מצד אחד והלל דן, מנהל סוגל בונה מצד שני. שני האישים הם חולי-לב, אולם המאבק היה מר אכזרי. לבון הקים אופוזיציה פנימית נגד דן, סיכסך בין סוגל בונה לבין חברת מקורות, הסתייע בלוי אשכול ופנחס ספיר, שהביגו את הסכנה. הסיכוב הראשון, נגד סוגל בונה, נס' תיים בנצחון לבון. הענק פורק לחתיכות קטנות יותר, התלויות בלבון. עתה החל המאבק נגד תנובה, שבראשו עומד נחום ורלינסקי, ונגד המשביר בהנהגת יעקוב אפטר.

העובד המעביד. תוצאות מאבק זה שאינן מוטלות בספק, אינן משנות למעשה את מהות המשק ההסתדרותי. הקרב נטוש על השלטון בו, לא על עצם אופיו.

כאשר התכוננה מפא"י השבוע למושב השני של ועידתה, ניתן לדבר ביטוי מוב' הק. בסיכום הכלכלי, הושם הדגש על העובדה שהמפלגה היא כיום נציגה של מעבידים, הרבה יותר מאשר נציגה של עובדים. משום כך נדרשו סניפי המפלגה לשכנע